

Ki, kiket és hogyan orientál(jon) rendészeti pályára?

MOLNÁR KATALIN

Who (and How) Should Guide Whom towards Law Enforcement Career

Abstract

The way of training and replacing professionals have changed with the emergence of Generation Z in the labour market. In their case, traditional recruitment no longer leads to success today. However, career guidance training in law enforcement at the secondary school level could offer several solutions. The study presents the 25-year history of law enforcement occupational guidance training in Hungary, its experiences and problems, and lists the opportunities for renewal. These all could be included in the project that was launched in 2017 and will be running until early 2022. It aims to demonstrate that good quality occupational guidance training is necessary to ensure a continuous and high-quality replacement of new professionals. This requires a precise analysis of the situation and problems, a training portfolio, the development of the teaching materials, and the continuous preparation and training of the trainers.

Keywords: law enforcement; career guidance; pedagogy; methodology

Kulcsszavak: rendészet; pályorientáció; pedagógia; módszertan

Subject-Affiliation in New CEEOL: Social Sciences – Education – Higher Education

DOI: 10.36007/eruedu.2022.1.040-050

Bevezetés

*„A pedagógus nem lehet elkeseredett, megtorpant ember,
mert a pedagógusnak egyetlen karizmája van: a jövőbe vetett hit optimizmusa.”*

Karácsony Sándor

Egy közel 15 éves szakmai tapasztalat összefoglalásának és közreadásának méltó kontextusa lehet ez a – nemzetközi kitekintésre is lehetőséget adó – pedagógiai szakmai fórum. A rendészeti pályorientáció ügye ugyanis nemcsak a rendészeti szakembereket érdekelheti, hiszen annak a Z generációra átszabandó fazonja és a vele kapcsolatos sok dilemma korántsem csak a mi „belügyünk”. A legtöbb, emberekkel foglalkozó szakmának egyre inkább szembe kell néznie a szakember-utánpótlás hiányával, és az is tudható, hogy gondjaik jelentős része közös gyökerekből táplálkozik. Támaszkodva e képzés immár 25 éves magyarországi történetére, annak tapasztalataira, és érzékeltetve a problémákat, sorra veszem a megújulásra kínálkozó lehetőségeket is.

Ahhoz a jelenleg köztudottan fennálló – már a szakma által is kimondott – helyzethez, hogy a rendészeti szakterületek mindegyike Magyarországon (is?) utánpótlási nehézségekkel küzd, sok és sokféle ok vezetett. Annak ellenére bekövetkezett a probléma, hogy évek óta prognosztizálható volt, és bőven lett volna alkalom a megelőzésre és a beavatkozásra. Ám a Z generációnak a munkaerőpiacon való megjelenésével a gondok megsokszorozódtak, és halaszthatatlanná tették a velük való érdemi foglalkozást.

A hagyományos szóval toborzásnak nevezett – és annak módszereinél megmaradt – munkaerő-vadászat láthatóan ma már nem vezet sikerre. A nagyobb baj, hogy sokan nem is értik, miért. Közben pedig a középiskolai rendészeti pályaorientációs képzés mint a rendészeti szakember-utánpótlás ki nem apadó forrása még mindig bőven kínálna megoldásokat. De mintha ezeket se akarná meghallani a döntéshozó. A helyzet ennél persze sokkal komplexebb és ellentmondásokkal teli. A képzés áttekintése során feltáruló kép talán szolgál némi magyarázatul minderre, és alkalmas lehet következtetések és javaslatok megfogalmazására, amelyek a jövőre nézve is hordozhatnak tanulságokat.

Rendészeti pályaorientáció – XXI. századi szakmai képzési kihívások

A rendészeti tevékenységgel szembeni társadalmi elvárások a rendészetet is változásra készítetik, ehhez pedig alkalmazkodnia kell a szakemberek felkészítésének. A felkészítéshez elsősorban a pálya iránt érdeklődő jelöltek kellenek – és már el is érkeztünk a pályaorientáció kiemelt jelentőségéhez. Azt ma már senki nem vitatja, hogy a középiskolai rendészeti pályaorientáció korszerűsítésre szorul.

A keletkezéstörténet részletes ismertetésétől itt eltekintek, mert azt megírtuk máshol (Budaváriné – Molnár – Stréhli-Klotz – Belényesi – Kriskó – Pallai 2018). Annyit azonban e helyütt is érdemes megemlíteni, hogy e képzési forma a rendőri, határrendészeti, büntetés-végrehajtási és katasztrófavédelmi szakterületen elhelyezkedni szándékozókát készíti fel a rendvédelmi technikumokban folyó alapképzésben vagy a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen folyó felsőfokú tisztképzésben való továbbtanulásra.

Huszonöt évvel „ezelőtt a rendészet ügye iránt elkötelezett 20–25 tanár és rendőr elhatározta, hogy a középiskolás tanulókat érthető és élvezetes módon megismerteti a rendőrség munkájával. A kamaszokban a mai napig él egy kép a rendőri munkáról, amely inkább táplálkozik a filmek szuperrendőreiből, mint a valóságból. Nem kétséges, hogy valóban izgalmas, érdekes és felelősségteljes munkáról van szó, csak másképpen. A tantárgy 2002-es akkreditáltatását mind a rendészeti szervek, mind a rendészeti »fakultációs« képzésbe bekapcsolódott iskolák megelégedettséggel fogadták. A közoktatás területén igény mutatkozott egy döntően elméleti ismereteket nyújtó rendészeti pályaorientációs képzésre. A cél a rendészeti pálya iránt érdeklődő tanulóknak speciális ismereteket nyújtani, amelyekkel pályaválasztásuk megalapozottabbá, felkészülésük célirányossá válik. A képzés

folyamán állampolgári ismereteik folyamatosan bővülnek, tudatos állampolgári magatartásuk is erősödik. [...] a tanulók megismerik a rendészeti szakmákra jellemző munkatevékenységeket; az e területeken dolgozók előtt álló perspektívákat/jövőképet/karrierlehetőségeket; fejlődnek, és speciális tartalmakkal egészülnek ki a kommunikációs, az idegen nyelvi és az informatikai készségeik. Mindvégig fontos szerepet és hangsúlyt kap az önvédelem, a lövészet gyakorlása, a megfelelő fizikai kondíciók kialakítása.” (Budavári – Molnár 2018, 3–4)

Miközben a kezdetekhez képest a képzésben részt vevő iskolák és tanulók száma ötszörösére emelkedett, közülük a rendészeti pályákra jelentkezők nem hogy ennyivel, de arányaiban sincsenek többen. Az ilyen képzésbe járó tanulóknak mindössze 15–25%-a jelentkezik rendészeti tanintézménybe, ami alapján a pályára orientálás nem tűnik elég hatékonynak. Ám az utóbbi években nemcsak innen, hanem a civil életből sem jelentkezők elegenden a rendészeti pályára. Ez persze nem (csak) a képzésből fakad. Az okok nagyon komplexek, azok elemzése külön tanulmány tárgya lehetne. De természetesen a képzés színvonalának emelése érdekében is van sok teendő. E tanulmányban tehát a hangsúlyt erre, különösen a tanulási folyamatban kezdeményező szerepet játszó tanárookra helyezem. Ugyanis az ő hozzáállásuk határozza meg a tanuló viszonyát is, elsőként és közvetlenül persze a tanár személyéhez, másodsorban azonban a tananyaghoz is, és mindezek alapján a tanulónak – és ezáltal a leendő szakembernek is – saját magához. Ha energiát és odafigyelést, azaz minőségi időt kap, azt vissza fogja tükrözni, előbb csak a tanteremben, aztán pedig jó eséllyel továbbviszi a kollégáival való munka- és ügyfélkapcsolatok működtetése során is. Erre pedig égetően nagy szükség van az emberekkel foglalkozó szakmákban.

Sokan – de sajnos mégsem elegenden – valljuk, hogy a rendészeti pályára orientálást sem lehet elég korán kezdeni. Sok kislány és kislány akar rendőr lenni, aztán valahogy kamaszkorukra csökken a számuk. De még ilyenkor is sokan vannak olyanok, akik a rendészeti pályorientációs képzést folytató középiskolákba jelentkeznek. Ám itt négy év alatt megint történik valami, aminek a hatására jelentős részük a pálya iránti kezdeti érdeklődését elveszíti, és csak töredékük akar továbbtanulni a rendészeti szakmák valamelyikében. Hogy hogyan állhatott elő ez a helyzet, arra egy 2017-ben zajlott nagy, országos kutatás adott választ.

A képzésfejlesztést megalapozó kutatás, 2017

2017 nyarán a KÖFOP-2.1.5-VEKOP-16-2016-00001-es számú, A versenyképes közszolgálat személyzeti utánpótlásának stratégiai támogatása című projekt keretében kérdőíves és interjú kutatást végeztünk.¹ A kutatási eredményeket bemutató tanulmányban (Budaváriné et al. 2018) felidéztek a rendészeti pályorientáció magyarországi kezdeteit és történetét, ismertettük annak célját és napjainkban működő rendszerét. Ebből emelem ki a legfontosabb megállapításokat, illetve mutatom be a belőlük következő – azóta megvalósult – lépéseket.

¹ A projekt a Belügyminisztérium és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem konzorciumi szerződése alapján, a Belügyminisztérium irányításával valósul meg.

A rendészet utánpótlási problémákkal küzd. Ennek csökkentése érdekében nem elég a hagyományos toborzás, új megoldásokra van szükség. A hosszú távú tervezésben vitathatatlanul nagy szerepe van a magas színvonalú pályorientációs képzésnek. A tizenéves korosztály pályára orientálása már a középiskolákban elkezdődik. Ha az ott zajló rendészeti pályorientációs képzés elég jó, akkor előkészíti a fiatalokat az alap- vagy felsőfokú szakmai intézmények számára.

A tanítás személyi feltételrendszere a legkevésbé sem mondható ideálisnak, bár ebben az országszerte érintett mintegy 100 középiskola nagyon változatos képet mutat. A rendészeti pályorientációs képzést egységesen hatékonyabbá lehet és kell tenni. A kutatásból kiderült, hogy a rendészeti pályorientációs képzési rendszer annak minden résztvevője szerint hatalmas lehetőségeket rejt magában, amelyek messze nincsenek kihasználva. A képzés átstrukturálásával, a szakmai tananyagok és a pedagógiai módszertani eszköztár tudatos és rendszeres fejlesztésével sikerülhet megőrizni és növelni az oktatók motivációját és elkötelezni a fiatalokat a pálya iránt. A projektben megvalósuló fejlesztéseknek ezt kell szolgálniuk.

A rendészeti pályorientációs képzéshez szükséges feltételek megteremtésében a rendészeti szakmának is aktívan közre kell működnie. A kutatás során megkérdezettek elmondták, hogy sajnos a helyi, megyei szakemberek nem egyöntetűen támogatják a képzést folytató iskolákat, az oktatásba bekapcsolódó hivatásos állományú kollégákat, sokszor akadozik a köztük lévő információáramlás és együttműködés. A projekt célja ezeknek a szakmai kapcsolatoknak az aktivizálása, javítása.

A projekt képzésfejlesztési szakasza a fenti megállapításokból indult ki, és a kutatási eredmények alapján megfogalmazott igényekre építettük föl magát a képzést.

Pedagógiai módszertani csomag

A projekt egyik legfontosabb eleme egy pedagógiai módszertani ismereteket tartalmazó csomag volt. Az ennek részeként 2017 november–decemberében készült pedagógiai módszertani segédkönyv (Belényesi – Budaváriné – Molnár – Pallai – Stréhlí-Klotz 2018) célközönségét elsősorban azok a pályorientációban oktató rendészeti szakemberek alkották, akik nem rendelkeznek pedagógiai képzettséggel és gyakorlattal, illetve akik igen, de fel szerették volna frissíteni módszertani eszköztárukat. A cél az volt, hogy a pályorientációs képzések színvonalát és elfogadottságát a pedagógiai munka hatékonyabbá tételével emelni lehessen, ezáltal a pályorientációs képzésekben tanulók elköteleződése erősödjön a rendészeti életpálya iránt. A kézikönyv hat témakört fejt ki bővebben: a digitális nemzedék elvárásai; motiváció és ösztönzés; tanulási keretek; tanulást-tanítást támogató tanulás-szervezés; tanulóknak szóló visszajelzések; új technikák és új generációk. Két okból esett a választás ezekre a témakörökre. „Az ilyen jellegű közösségi tanulást nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hiszen jelen van a mindennapjainkban, és az oktatási kultúrának is viszonyulni kell ehhez a lehetőséghez. [...] A digitalizáció korának megváltozott kulturális sajátosságaival összefüggésben a pedagógiai kultúraváltás-

ról is beszélnünk kell, ami pedagógiai fejlődést vár el az oktatók részéről is, és az új [...] módszereknek köszönhetően a Z generáció igényei is szem előtt tarthatók” (Uricska 2020, 59, 60). Sok kutató megerősíti, hogy a mai középiskolás korosztály – digitális nemzedék lévén – éppen ezekre a technikai, módszertani újításokra tart igényt (Benedek 2008; Forgó 2017). A másik ok, hogy – nyilván nem véletlenül – a kutatásban megkérdezett oktatók is e területeken jelezték a legtöbb hiányt, elakadást (Budaváriné et al. 2019, 24–31).

Álljon itt egy részlet a pedagógiai módszertani segédlet Bevezetőjéből. „A tanítványok pontosan visszatükrözik, amit »művelünk« velük. A módszertani segédletünk mögött álló országos kiterjedésű felmérés arról tanúskodik, hogy sok, jelenleg dolgozó rendészeti szakembert köszönhetünk a pályaaorientációs képzésben munkájukat lelkesen és magas színvonalon végző oktatóknak. [...] Jelen kiadvány szerzői kissé rendhagyó módon szólnak az olvasóhoz, a tanár kollégákhoz. Ezzel is arra akarjuk biztatni őket, hogy ők se féljenek személyesebb hangot használni a tanítás során a fiatalokkal. A régi, »vaskalapos« stílus a mai tizenéveseket már nem hozza lázba. A szerzők a közigazgatási és rendészeti felsőoktatásban dolgozva, a középiskolás korosztálynál alig néhány évvel idősebb fiatalokkal foglalkozva azt tapasztalják, hogy a közvetlen hangnem sokkal hamarabb segít megnyitni őket, és aki így szól hozzájuk, az jobban képes felkelteni az érdeklődésüket. Ezek a tanulók éppen azokból a középfokú intézményekből jönnek, ahol a jelen kiadvány célközönségét alkotó tanárok dolgoznak. [...] sokszor kiderül, hogy [rendészeti pályaválasztásuk hátterében] egy-egy jól irányzott tanári példamutatás áll. [...] Köszönet érte ezúton is azoknak, akiket illet.” (Belényesi et al. 2018, 8)

Pedagógiai-módszertani felkészítő képzések

A következő projektem a 2018 május–júniusában és november–decemberében zajlott. Ez az oktatók pedagógiai módszertani felkészítése volt egynapos tréningek keretében, amelyeken összesen 144 fő vett részt. A trénerek a pedagógiai módszertani kézikönyv szerzői voltak, és párban dolgoztak. Elsősorban azokat a rendészeti szakembereket vártuk ide, akiknek nincsen tanári végzettségük. De olyanok is szívesen jöttek, akiknek van. Sőt, középiskolai tanárok is kíváncsiak voltak arra, hogy milyen új módszertani fogásokat szerezhetnek be meglévő, jól bevált vagy éppen már hatástalanná vált sajátjaik mellé.

A hivatásos rendészeti szakemberek munkájuk mellett, sokszor szabadidőből, mégis szívelelélekkel végzik az oktatási tevékenységet, annak ellenére, hogy javarészüik nem rendelkezik tanári végzettséggel. Akadnak, akik igen, sőt olyanok is vannak, akik – végzettség ide vagy oda – egyszerűen olyan pedagógiai érzékkel vannak megáldva, amely többet ér bármilyen tanári oklevélnél. Ha azonban valaki nem született tanárnak, és nem is tanulhatta a pedagógia módszertanát, az olyan nehézségekkel találkozik, amelyeket egyedül nem képes legyőzni. A tanárok sokszor eszköztelennek érzik magukat a mai középiskolás korosztállyal szemben. Ám lehet, hogy éppen ez a problémák gyökere: nem *velük szemben*, hanem *velük együtt* kellene keresgélni a tanulási kedv megteremtéséhez vezető megoldásokat.

A hagyományos tanári szerephez ragaszkodók kooperatív tanulással szembeni ózkdodását nem könnyű megszüntetni. De az ezzel a módszerrel zajló tréningeken olyan tanulási élményt lehet nyújtani az oktatóknak, amelynek az emléke bennük is fordulópontként raktározódhat el. Ezek hatására talán lassanként háttérbe fordítanak a mai kamaszokat untató frontális tanári előadásnak, és egyre többször a rendelkezésre álló változatos munkaformákkal dolgoztatják meg energiáktól duzzadó nebulóikat.

Szakmai módszertani csomag

2019. január és július között hosszú évek várakozását követően végre elkészült a szakmai módszertani csomag. Ebbe egy kilenc kötetből álló szakmai tananyag-sorozat és a hozzájuk készült négy tansegédlet tartozik, amelyeket egy összesen tizennyolc szerzőből álló csapat készített, az alábbiak szerint.

A *Rendvédelmi szervek és alapfeladatok* című segédanyag (Nagy – Lövei – Vezdán 2019) célja *A rendvédelmi szervek és alapfeladatok* tantárgyhoz készült öt jegyzet (Nagy 2018; Kalmárné 2018; Ragó – Eisemann 2018; Baumstark – Szelid 2018; Durucz – Szelid 2018) oktatásának segítése. A szerzők igazodnak a jegyzetek szerkezetéhez, de hivatásrendenként bontva tárgyalják a témaköröket, és megjelölik azt a minimális tananyagtartalmat, amelynek ismerete elengedhetetlen a szakmai végzettség megszerzéséhez. A segédkönyvben szereplő módszertani ajánlások nagy hangsúlyt fektetnek az új tanítási eljárások, tanulásszervezési módok és módszerek megismertetésére.

Minden szakmának, hivatásnak megvan a saját fogalmi rendszere – alapfogalmak, összefüggések –, amelyek elengedhetetlenek a mindennapi munkához. A *Rendvédelmi jog és közigazgatás* (Bagi – Kormos – Papp 2019) című segédkönyv célja, hogy segítséget nyújtson a *Rendvédelmi jog és közigazgatás* tantárgy oktatásához, ötleteket adjon a tanároknak az ehhez készült, hasonló című kétkötetes tananyag (Papp – Bárány 2018; Oravec 2018) feldolgozásához. Megmutassa a tanulási folyamat sarokpontjait, az egyes témakörök összefüggéseit, azok illeszkedését a tananyag egészéhez és a feldolgozáshoz szükséges tevékenységformákat.

A *Magánbiztonság* című módszertani segédanyag (Szalay – Kutsera – Miklós 2019) célja, hogy segítséget nyújtson az elméleti és a gyakorlati szakmai képzés során a tantárgyhoz készült *Magánbiztonság I–II.* című kétrészes jegyzet (Christián 2018; Csege 2018) használatához. Az elvárt tudás részletezésével és konkretizálásával a szerzők a képzésben részt vevő oktatóknak hasznosítható ötleteket adnak tanítványaik szakmára történő felkészítéséhez. A segédkönyv számos gyakorlati szituációt is tartalmaz, melyek órán történő gyakoroltatása kiváló felkészülést biztosít a vizsgákra.

A rendészeti pályaorientációs képzés szempontjából hangsúlyos, fentebb felsorolt három tantárgyhoz tartozó jegyzetek hatékonyabb oktatásához tehát a fenti szakmai segédanyagok készültek. A segédanyagokhoz egy fogalomtárat, kérdés-sort és diasort tartalmazó, egy kötetbe szerkesztett *Munkafüzet* (Nagy – Lövei – Vezdán – Bagi – Kormos – Papp – Szalay – Kutsera – Miklós 2019) is tartozik.

Ennek tartalma illeszkedik a képzés megújításához, és jól alkalmazható a minden napok tanítási gyakorlatában.

Szakmai módszertani felkészítő képzések

A projekt 4. mérföldkövének második elemét alkotó szakmai módszertani felkészítő képzések 2019 októberétől 2020 februárjáig zajlottak. A tréning két modulból állt, mindkettő egy-egynapos volt. Az I. modul *A rendvédelmi szervek és alapfeladatok*, a II. modul pedig a *Rendvédelmi jog és közigazgatás*, valamint a *Magánbiztonság* tantárgyak oktatásához adott felkészítést. A tréningeken összesen 177 fő vett részt. A résztvevők megismerkedhettek

- az általános rendészeti pályaorientációs képzési célokkal, feladatokkal, ismeretekkel;
- az új *Rendvédelmi szervek és alapfeladatok*, a *Rendvédelmi jog és közigazgatás* és a *Magánbiztonság* című jegyzetekkel;
- a három jegyzet oktatásához készült szakmai módszertani *Segédletekkel*;
- a mindhárom tárgy tanításához egyaránt használható *Munkafüzettel*
- és a szakmai tananyagok leghatékonyabb feldolgozását lehetővé tevő módszertani fogásokkal, jó gyakorlatokkal.

A szakmai módszertani tréning célközönségét alapvetően azok a középiskolai pedagógusok alkották, akiknek rendészeti végzettségük és gyakorlatuk nem lévén, szükségük van a szakmai tananyagokban való tájékozódáshoz nyújtott segítségre. A csoport másik részét pedig rendőrök, magánbiztonsági szakemberek, tűzoltók tették ki, akiknek nemcsak a szaktudása, de a tanításban szerzett tapasztalatai, illetve maximális segítő szándéka is sokat hozzáadott a tananyag maradéktalan és hatékony feldolgozásához. A csoportok dinamikája és hangulata, a résztvevők saját belső motiváltsága átlagon fölüli volt.

A kollégák nyíltan meg tudták fogalmazni a tananyagokkal kapcsolatos kritikáikat és saját félelmeiket, gyengeségeiket is. A trénereknek, akik párban vezették a munkát, már csak az erősségeiket és a lehetőségeiket kellett tudatosítaniuk bennük. A szakmai trénerek a rendészeti pályaorientációs képzést ismerő, a szakmai segédanyagok készítésében közreműködő szerzők/lektorok/tanárok voltak, míg a pedagógiai módszertani trénerek a 2018–2019-ben megtartott pedagógiai módszertani képzések trénerei közül kerültek ki. Tapasztalataink szerint a kettős tréneri szerep indokolt: a vezető tréner jártas a tréning lebonyolításában, gyakorlott a pedagógiai módszerek átadásában. Ugyanakkor a társtréner szerepe hasznos a rendészeti szakmai, a tananyagokat és szakmai segédanyagokat érintő esetleges gyakorlati kérdésekben, személye szakmailag hiteles, tudása a vezető tréner számára is stabil háttérrel tud adni.

A képzés anyagának átadása új és a tanítás gyakorlatában jól alkalmazható pedagógiai módszereken keresztül történt. A tréning lehetőséget biztosított a résztvevőknek a tanítás során alkalmazott jó gyakorlataik kicserélésére. És közben a képzők is tanultak. Mert valljuk be, nekik is jól jön a „szoftverfrissítés”.

Az egyik szakmai tréner az alábbiakban fogalmazta ezt meg: „A középiskolákban a tanárok már hosszú ideje »küzdnek«, dolgoznak a megváltozott fiatalsággal. Nekem meg rá kellett döbennem, hogy bizony az ő saját módszereik – vagy a nekik szánt pedagógiai módszerek – ugyanúgy alkalmazandók lennének/lesznek(?) a felsőoktatásban is. Hiszen a »Z«-k már rég köztünk járnak – mármint a felsőoktatásban. Lejáróban van a »bezzeg-a-mi-időnkben« megszokott frontális oktatás ideje – átveszi helyét az online világ, az azonnali reakció és visszacsatolás vagy értékelés igénye, a látványos, hangos, színes, vibráló tananyag és prezentációs eszköz. A »normál«, »unalmas«, száraz, betűkkel telezsúfolt jegyzetek mennek ki a divatból, hogy helyüket elektronikus eszközök, rajzok, ábrák, szavazóprogramok, e-tantermek, kérdőívek, appok, okoseszközök vegyék át. Miért ijesztő mindez? Még nem vagyok 40 éves – és sosem gondoltam, hogy nekem is generációs váltáson kell átessenem (ha egyáltalán létezik ilyesmi). Még gyűjtöm hozzá az erőt, de sikerülnie kell.” (Budaváriné – Molnár 2020, 11)

Sokszor a tőlünk teljesen függetlenül létező, mások által irt tananyagot az elvárásokhoz, de legfőképpen mindig az aktuálisan a gondjainkra bízott célcsoportokhoz kell igazítani, újra és újra át kell alakítani. Ez a tanártól egyfajta transzformátor szerepet kíván, amely szóban egyébként benne rejlik a tanár szó mindegyik betűje, ráadásul szépen sorban, ilyen formán: *TrANszformÁtoR*. Ebben az egyetlen szóban megragadható a mesterség – egyébként játékos és kreatív – lényege.

A résztvevők megfogalmaztak néhány, a képzések még eredményesebb lebonyolításához kapcsolódó fejlesztési javaslatot is, amelyekkel mind csak egyetérteni lehet. Ezek a következők:

- érdemes volna a rendészeti pályaorientációs képzésben oktatók számára egyetemi szakirányt alapítani;
- a pedagógiai és a szakmai módszertani tréning is legyen többnapos;
- rendezzenek akár régiónkénti képzéseket;
- érdemes lenne speciális célcsoportként megszólítani és egy külön tréningnapot tartani a rendészeti osztályok osztályfőnökeinek; iskolaigazgatóknak; megyei főkapitányságok humánigazgatóinak;
- igényt tartanának meghatározott időközönként, pl. fél-, egy-, kétévenként olyan műhelyekre, ahol az oktatás és a szakmai/érettségi vizsgák során felmerült tapasztalatokat kicserélhetnék;
- a jelenleg informálisan működő Facebook-közösség mellett/helyett praktikus lenne egy szakmai team által működtetett és moderált elektronikus konzultációs felület, tudástár a rendészeti pályaorientációban dolgozó oktatóknak.

A projekt utolsó állomásai: Pályaorientációs Cafék, 2021

Ahogy a kollégák javaslataiból is látjuk, rengeteg még a tennivaló. A külső körülmények hatására több alkalommal meghosszabbított projektnek azonban e tanulmány kéziratának 2021 decemberi leadásakor sajnos már a záró akkordjainál tartunk.

A rendészeti pályaeorientációs képzésben közreműködő rendészeti, illetve közismereti tantárgyat oktatók számára a projekt 6. mérföldkövének első elemeként 2021 őszén *Pályaeorientációs Café – Műhelybeszélgetés a rendészeti pályaeorientációs képzés tapasztalatairól és a fejlesztés jövőbeli lehetőségeiről* címmel összesen négy alkalommal moderált műhelybeszélgetéseket szerveztünk. Ezeken lehetőség nyílt az alábbi témák részletes megvitatására:

- a rendészeti tantárgyak oktatásához készült módszertani anyagok gyakorlati hasznosíthatósága;
- az oktatók felkészülését segítő pedagógiai módszertani tréningek hasznosulása;
- a három tantárgyhoz (Rendvédelmi szervek és alapismeretek, Rendvédelmi jog és közigazgatás, Magánbiztonság) készült szakmai módszertani anyagok gyakorlati hasznosíthatósága;
- az oktatók felkészülését segítő szakmai módszertani tréningek hasznosulása;
- jó gyakorlatok, tapasztalatok, ötletek átadása;
- módszertani és szakmai javaslatok gyűjtése.

A műhelyek célközönségét egyrészt a módszertani képzéseket elvégző, az új taneszközöket, pedagógiai és szakmai módszertani segédanyagokat használók, másrészt azok a tanárok alkotják, akik nem vettek részt a képzéseken, de már használják az új taneszközöket. Továbbá a rendészeti pályaeorientációban közreműködő iskolák és rendészeti szervezetek képviselőit is meghívjuk a párbeszédre. A négy helyszínen összesen közel 90 fő vett részt a munkában.

A műhelyeken a rendészetben (Molnár – Uricska 2018) és a rendészeti felsőoktatásban is kipróbált és sikerrel alkalmazott Police Café-módszer adaptációjával (Molnár – Uricska 2019) dolgoztunk. Kis csoportokban, három téma mentén témagazdák moderálásával folyt a munka három fordulóban. A műhelymunkát a témagazdák összegzései zárták, akik a képzések trénereiből, illetve a szakmai segédanyagok szerzőiből kerültek ki.

A műhelybeszélgetések helyszíneit az országban található pályaeorientációt végző középiskolák arányos területi elosztásának figyelembevételével választottuk ki. Ezek az alábbiak voltak:

- Budapesten a Than Károly Ókoiskola Gimnázium, Szakközépiskola és Szakiskola;
- Kaposvárott a Kaposvári SZC Eötvös Loránd Műszaki Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma;
- Kiskunhalason a Dékáni Árpád Szakgimnázium és Szakközépiskola és
- Miskolcon a Miskolci Rendvédelmi Technikum.

Záró gondolatok

Mint láttuk, a rendészeti pályaorientáció jelenének feltárását szolgáló kutatás megalapozta a minőségi munkát, és egyben a kezdetét is jelentette a képzés további fejlesztésének.

Az elmúlt négy évben széles körben jelentős képzési innovációk valósultak meg, amelyeket a tanulmányban részletesen bemutattam. Ám tudjuk, hogy a munkának még nincs vége. A projekt 6. mérőföldkövének második elemét jelentő monitoring 2022 elején esedékes – a megkezdett és e költségkeretből finanszírozható folyamatot az fogja lezárni.

Szakmai teamünk a futamidő lejártához közeledve bízik abban, hogy hasznosak voltak az erőfeszítéseink, és az elkészült és itt bemutatott produktumok hozzájárulnak a rendészeti pályaorientációs képzés célkitűzéseinek megvalósításához. Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy a fejlesztések beépüljenek a mindennapok gyakorlatába, így a projekt által elért eredmények hosszú távon fenntarthatóak legyenek. Hogy a jelen projekt milyen rövid távú hatásokat fejtett ki, arról részben már a 2021 őszi Pályaorientációs Cafékon is szerezhettünk benyomásokat. De igazán a 2022 márciusára elkészítendő, 18 elemből álló monitoringtól várunk komolyabb visszajelzést arról, mit érdemes változtatni, fejleszteni. Ezeket az eredményeket talán egy újabb tanulmányban dolgozom majd föl.

Ezen összefoglaló megírásának pedig nem titkolt célja, hogy a benne foglaltakat más szakmák pályára orientálásért tenni akaró szakemberei is megismerhessék. A folyamatos és jó minőségű szakmai utánpótláshoz ugyanis jó színvonalú pályaorientációs képzésre is szükség van. Ehhez pedig elengedhetetlen a pontos helyzet- és problémafeltárás, a hozzá illesztett képzési portfólió kidolgozása, a tananyagok, taneszközök fejlesztése, és végül, de nem utolsósorban a képzők folyamatos szakmai és pedagógiai módszertani felkészítése és továbbképzése, ezáltal állandó motiválása is. Hiszen ha a jövőbe vetett hitük optimizmusát elveszítik, biztosan nem tudnak senkit semmilyen pályára orientálni. Sőt, még a végén ők is elhagyják a sajátjukat...

Irodalom²

Bagi István – Kormos János – Papp Orsolya (2019): *Rendvédelmi jog és közigazgatás*. Budapest: Nemzeti Közszerológiai Egyetem.

Baumstark Dávid – Szelid Zoltán (2018): *Rendvédelmi szervek és alapfeladatok – Katasztrófavédelmi ismeretek*. Budapest: Belügyminisztérium.

² Az irodalomjegyzékben felsorolt, a Nemzeti Közszerológiai Egyetem és a Belügyminisztérium által a KÖFOP-2.1.5-VEKOP-16-2016-00001 azonosítószámú A versenyképes közszolgálat személyzeti utánpótlásának stratégiai támogatása című projekt keretében kiadott szakmai anyagok a következő linkeken érhetők el: <http://bmkszf.hu/cikk/392/Tananyagok>; <https://fejlesztisprogramok.uni-nke.hu/kofop-projektek/kofop-215-vekop-16-2016-00001/a-projekt-szakteruletei/palyaorientacios-szakterulet>

- Belényesi Emese – Budaváriné Béres Erzsébet – Molnár Katalin – Pallai Éva – Stréhli-Klotz Georgina (2018): *Pedagógiai módszertani ismeretek a közszolgálati pályorientációs képzés oktatói számára*. Budapest: Nemzeti Közzolgálati Egyetem.
- Benedek András (szerk.) (2008): *Digitális pedagógia. Tanulás IKT környezetben*. Budapest: Typotex Kiadó.
- Budaváriné Béres Erzsébet – Molnár Katalin (2018): *KÖFOP-2.1.5-VEKOP-16-2016-00001 A versenyképes közszolgálat személyzeti utánpótlásának stratégiai támogatása. A pályorientációs képzés szerepe a rendészet utánpótlásának biztosításában*. Budapest: Nemzeti Közzolgálati Egyetem.
- Budaváriné Béres Erzsébet – Molnár Katalin (2020). *Pályorientációs Café. Műhelyeszelgetés a rendészeti pályorientációs képzés tapasztalatairól és a fejlesztés jövőbeli lehetőségeiről. Tájékoztató füzet*. Budapest: Nemzeti Közzolgálati Egyetem.
- Budaváriné Béres Erzsébet – Molnár Katalin – Stréhli-Klotz Georgina – Belényesi Emese (2019): A rendészeti pályorientációs képzés tapasztalatai. In: *A közszolgálat emberierőforrás-gazdálkodási rendszerének fejlesztését szolgáló kutatások jelentései I*. Szerk. Csóka Gabriella – Szakács Gábor. Budapest: Dialóg Campus Kiadó, 12–74.
- Christián László (2018): *Magánbiztonság I. kötet*. Budapest: Belügyminisztérium.
- Csege Gyula (2018): *Magánbiztonság II. kötet*. Budapest: Belügyminisztérium.
- Durucz Attila – Szelid Zoltán (2018): *Rendvédelmi szervek és alapfeladatok – Tűzoltási ismeretek*. Budapest: Belügyminisztérium.
- Forró Sándor (2017): Új médiakörnyezet, újmédia-kompetenciák. In: *Az információközvetítő szakmák újmédia-kompetenciái, az újmédia lehetőségei*. Szerk. Forgó Sándor. Eger: Líceum Kiadó, 9–25.
- Kalmárné Pölöskei Anett (2018): *Rendvédelmi szervek és alapfeladatok – Rendészeti ismeretek*. Budapest: Belügyminisztérium.
- Molnár, Katalin – Uricska, Erna (2018): The Police Café: An efficient method for improving the dialogues between the Police and the community. *European Law Enforcement Research Bulletin – Special Conference Editions*, (4 SCE), 221–226.
- Molnár Katalin – Uricska Erna (2019): A Café módszer alkalmazásának tapasztalatai a rendészeti felsőoktatásban. *Magyar Rendészet*, 4, 69–80.
- Nagy Ákos Sándor (2018): *Rendvédelmi szervek és alapfeladatok – Rendvédelmi szervek*. Budapest: Belügyminisztérium.
- Nagy Ákos Sándor – Lövei László – Vezdán Csaba (2019): *Rendvédelmi szervek és alapfeladatok*. Budapest: Nemzeti Közzolgálati Egyetem.
- Nagy Ákos – Lövei László – Vezdán Csaba – Bagi István – Kormos János – Papp Orsolya – Szalay Ferenc – Kutsera Péter – Miklós István (2019): *Munkafüzet*. Budapest: Dialóg Campus Kiadó.
- Oravec László (2018): *Rendvédelmi jog és közigazgatás II*. Budapest: Belügyminisztérium.
- Papp Orsolya – Bárány Zoltán (2018): *Rendvédelmi jog és közigazgatás I*. Budapest: Belügyminisztérium.
- Ragó Ferenc – Eisemann Krisztián (2018): *Rendvédelmi szervek és alapfeladatok – Büntetés-végrehajtási ismeretek*. Budapest: Belügyminisztérium.
- Szalay Ferenc – Kutsera Péter – Miklós István (2019): *Magánbiztonság*. Budapest: Nemzeti Közzolgálati Egyetem.
- Uricska Erna (2020): Rendészeti közösségi oldalak alkalmazása a szaknyelvtanításban. *Educatio* 2020/4, 653–662.